

Datum: Rijeka, 2. srpnja 2024.

Kolegij: Pravo, etika i društvo

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Igor Eterović

e-mail voditelja: igor.eterovic@uniri.hr

Katedra: Katedra za javno zdravstvo

Studij: Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Javno zdravstvo

Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Gerontologija i palijativna skrb starijih

Godina studija: 1

Akadska godina: 2024./2025.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij **Pravo etika i društvo** je obvezatni kolegij na prvoj godini Sveučilišnog diplomskog studija Sestrinstvo – javno zdravstvo i sastoji se od 45 sati predavanja i 25 sati seminara, ukupno 70 sati (5 ECTS). Nastava se izvodi u predavaonicama Fakulteta zdravstvenih studija (ul. V. C. Emina 5).

Ciljevi kolegija. Ciljevi su kolegija: 1. Pomoći studentima razumjeti značaj i zakonitosti razvitka znanosti; 2. Upoznati studente s najosnovnijim postavkama povijesti, filozofije i teorije znanosti 3. Ukazati na potrebu i svrhu postojanja zakonske legislative te upoznati studente s razinom prava i (ne)jednakosti stanovnika u društvu na razini zdravstvene i socijalne zaštite; 4. Prikazati načine na koje je uređeno područje socijalne i zdravstvene skrbi kao dva međusobno povezana i međuovisna područja te pregled prava korisnika i djelatnika u području zdravstva; 5. Stjecati i usvajati znanja o utjecaju politike u području zdravstva i socijalne skrbi; 6. Primijeniti političke teorije, doktrine i načela u analizi i rješavanju zdravstveno-socijalnih problema i situacija s kojima se suočavaju medicinske sestre/medicinski tehničari; 7. Osposobiti studente za etičku analizu i argumentaciju etičkih rješenja; 8. Uvesti integrativni pristup u etičko prosuđivanje i odlučivanje u sestrinstvu; 9. Upoznati studente s različitim pojavama društvenih nejednakosti u zdravlju (zdravstvenom stanju) i zdravstvenoj zaštiti; 10. Stjecati znanja o utjecaju društvene stratifikacije na pojave diskriminacije i nejednakosti u zdravstvu .

Sadržaj kolegija: Znanost i društvo; Značaj i zakonitosti razvitka znanosti; Filozofije i teorije znanosti; Prava i obveze u zdravstvenoj struci; Zdravstvene politike; Politike u području zdravstva i socijalne skrbi; Etika sestrinstva u teoriji i praksi; Integrativni pristup u etičkom prosuđivanju i odlučivanju u sestrinstvu; Jednakost u zdravstvenim sustavima i zdravstvenoj struci; Društvene stratifikacije diskriminacije i nejednakosti u zdravstvu.

Izvođenje nastave: Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara kroz 4 turnusa u drugom semestru prve godine studija. Kroz predavanja studenti se upoznaju sa sadržajem kolegija. Na kraju nastave se održava završni pismeni test. U izvođenju nastave sudjeluju doc. dr. sc. Franjo Mijatović, doc. dr. sc. Robert Doričić i dr. sc. Toni Buterin.

Popis obvezne ispitne literature:

1. *Etički kodeks medicinskih sestara*, Hrvatska komora medicinskih sestara, 2005.
2. Nastavni materijal (nerecenzirana predavanja - uručci)
3. Marušić M., *Uvod u znanstveni rad u medicini*, 6. izd. (odabrana poglavlja), Zagreb, Medicinska naklada; 2019.
4. Ropac D., Stašević I. *Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo*, Zagreb, Medicinska naklada; 2018.
5. *Zakon o sestринstvu* NN 121/03, NN 117/08 i NN 57/11.1.

Popis dopunske literature:

1. Berčić, B. *Filozofija* (odabrana poglavlja), sv. 1. & sv. 2, Ibis grafika, Zagreb, 2012.
2. Čović, A. *Etika i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2004.
3. Eterović, I. *Kant i bioetika* (odabrana poglavlja), Pergamena – Centar za integrativnu bioetiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017.
4. Gosić, N. *Bioetika in vivo* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2005.
5. *Handbook on health inequality monitoring: with a special focus on low- and middle-income countries*, WHO, Geneva; 2013. <https://www.who.int/docs/default-source/gho-documents/health-equity/handbook-on-health-inequality-monitoring/handbook-on-health-inequality-monitoring.pdf>, pristup 19.01.2022.
6. Kalauz, S.: *Sestrinska profesija u svjetlu bioetičkog pluriperspektivizma* (odabrana poglavlja), Pergamena, Zagreb, 2011.
7. Kawachi, I., Lang, I., Ricciardi, W. (ur.), *Oxford Handbook of Public Health Practice: Comparing Healthcare systems* (4. izdanje), 2020.
8. Milstead, J. A., Short, M. N. *Health policy and politics. A nurse's Guide*, (6. izdanje), Burlington, MA, USA, <https://www.yumpu.com/en/document/view/63150705/pdf-health-policy-and-politics-a-nurses-guide-by-jeri-a-milstead>, pristup 19.1.2022.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

P1-3. Uvod: etika, politika i moral, odnos teorije i prakse

Ishodi učenja: opisati cilj(eve) kolegija; razlikovati i definirati pojmove 'politika', 'etika' i 'moral'; razlikovati moralnu od etičke perspektive; navesti vrste i razine etičkih problema u sestrijskoj teoriji i praksi.

P4-5. Mjesto i odgovornost znanosti u društvu, odgovornost znanstvenika, etika u znanosti

Ishodi učenja: prepoznati razloge za posebnu odgovornost znanosti u suvremenom društvu, kritički evaluirati primjere (ne)etičkih znanstvenih istraživanja u prošlosti; obrazložiti pojam akademske čestitosti, razlikovati oblike plagiranja; objasniti važnost Helsinške deklaracije i drugih kodeksa znanstvenoistraživačke etike.

P6. Značaj znanosti, razvitak znanosti, znanost danas

Ishodi učenja: obrazložiti značaj znanosti u kontekstu povijesnog razvoja društva; objasniti razliku u obilježjima etape razvitka znanosti; objasniti visoku ulogu i značajno poštovanje suvremene znanstvene prakse.

P7-9. Filozofije i teorije znanosti, kritičko mišljenje

Ishodi učenja: razlikovati različita filozofska opravdanja znanstvenog rasuđivanja, kritički evaluirati znanstveni pristup i njegova ograničenja, prepoznati opasnosti jednodimenzionalnog gledanja na stvarnost.

P10-12. Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu, vrijednost zdravstvene skrbi u suvremenom društvu

Ishodi učenja: obrazložiti temeljnu ulogu vrijednosti u moralnom i etičkom prosuđivanju; obrazložiti mjesto i ulogu (moralnih) vrijednosti u procesu zdravstvene skrbi; razlikovati osobne i društvene vrijednosti; objasniti razliku između tradicionalnih i vrijednosti modernog doba, objasniti ponašanje i djelovanje sestara određeno etičkim vrijednostima u biomedicini i zdravstvu.

P13-14. Bioetička načela, etičke teorije

Ishodi učenja: identificirati načela u užem i širem smislu, u znanosti i osobnom ponašanju; razlikovati primarna bioetička načela (autonomija, dobročinstvo, neškodljivost i pravednost) u uspostavljanju etičkog odnosa sestre prema pacijentima/icama, pronaći i primijeniti bioetička načela u *Etičkom kodeksu medicinskih sestara*, obrazložiti utemeljenost etičkih načela u kontekstu glavnih etičkih teorija (deontologija, konsekvencijalizam, teorija vrlina).

P15. Bioetičke dileme – mjesto i uloga etičkih teorija i pristupa

Ishodi učenja: interpretirati bioetičke dileme; prepoznati moralne konflikte i razine bioetičkih dilema; razlikovati i uspoređivati glavne etičke teorije (etika vrlina, deontologija – Kantova etika dužnosti, utilitarizam, etika skrbi); obrazložiti prednosti i nedostatke pojedine etičke teorije u rješavanju dilema; riješiti etičku dilemu u slučaju iz sestrinske prakse.

P16-18. Prava i obveze u zdravstvenoj struci

Ishodi učenja: objasniti pojam medicinskog prava i identificirati njegovu ulogu u suvremenom zdravstvu; razlikovati i opisati značajke suvremenog regulatornog okvira sestrinske profesije u Hrvatskoj; analizirati položaj prava pacijenta/pacijentice u suvremenom zdravstvenom zakonodavstvu.

P19-20. Zdravstvene politike

Ishodi učenja: identificirati i opisati osnovna obilježja zdravstvene politike; razlikovati i objasniti čimbenike oblikovanja i preobrazbe zdravstvenih sustava; razlikovati osnovne tipove zdravstvenih sustava.

P21-23. Politike u području socijalne skrbi

Ishodi učenja: definirati temeljna obilježja socijalne politike; objasniti obilježja sustava socijalne skrbi u Hrvatskoj; identificirati izazove socijalne skrbi u Hrvatskoj.

P24-26. Etika sestrinstva u teoriji i praksi (paternalizam, privatnost, povjerenje, tajna)

Ishodi učenja: definirati paternalizam i opisati značajke paternalizma, navesti pojavne oblike paternalizma u sestrinstvu; prepoznati privatnost i vrste privatnosti; istaknuti pravnu dimenziju privatnosti; definirati tajnu i odrediti vrste tajni; analizirati sadržaj zdravstvene/sestrinske tajne; prepoznati razloge za odavanje privatnosti i povjerenja; definirati ograničeno odavanje privatnosti i povjerenja.

P27-28. Kvaliteta života

Ishodi učenja: Definirati i obrazložiti vrednovanje kvalitete života, uočiti i objasniti posljedice koje stvara procjena primalje o kvaliteti života pacijentice/klijentice i analizirati pristup u kojem se pacijentici/klijentici dopušta da sama procijeni što je kvaliteta života.

P29-32. Jednakost u zdravstvenim sustavima i zdravstvenoj struci

Ishodi učenja: definirati pojam zdravstvene jednakosti; opisati i razlikovati različite modele promocije zdravstvene jednakosti; identificirati obilježja jednakosti u pristupu zdravstvenoj skrbi u Hrvatskoj.

P33-35. Društvene stratifikacije diskriminacije i nejednakosti u zdravlju

Ishodi učenja: definirati pojmove diskriminacija i nejednakost u zdravlju; objasniti različite vrste, dimenzije i uzroke koji pridonose diskriminaciji i nejednakostima u zdravlju; navesti i objasniti primjere mjera smanjenja nejednakosti u zdravlju.

Popis seminara s pojašnjenjem:

Seminarski dio nastave izvodi se kroz analizu slučajeva iz sestrinske prakse. Studentima se na uvodnom satu objašnjava protokol za odabir/pripremu adekvatnog etički diskutabilnog slučaja iz sestrinske prakse, na temelju kojega oni imaju zadaću pronaći takav slučaj (literatura, mediji, osobna praksa,...). Na uvodnom satu studentima se daje naputak za etičku analizu odnosno pripremu nacrtu analize i pripremu usmene prezentacije. Svaki student samostalno analizira slučaj kojega prezentira pred cijelom grupom, pri čemu se evaluiraju elementi usmene prezentacije i nacrtu analize prema unaprijed danim kriterijima.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

Kolegij ne predviđa vježbe.

Obveze studenata:

Studenti su obvezni redovito pohađati i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci (odobrenog od Senata). Rad studenta na predmetu vrednuje se i ocjenjuje tijekom nastave kroz seminarski rad (sastoji se od usmene prezentacije – max. 25 bodova i kolokvija iz seminarskog sadržaja – max 25 bodova; sve zajedno 50 bodova, odnosno 50% ukupne ocjene) i na završnom ispitu. Ukupan postotak uspješnosti studenta tijekom nastave čini do 50% ocjene, a na završnom ispitu 50% ocjene. Usmena prezentacija i kolokvij se evaluiraju prema zasebnim kriterijima koji su detaljno objašnjeni na uvodnom satu, a navode se u nastavku. Elementi koji se uzimaju u obzir pri ocjenjivanju usmene prezentacije seminarskog rada: pridržavanje zadanog vremena (10–15 minuta; max. 3/25 bodova), jasnoća izlaganja (max. 6/15 bodova), strukturiranje prezentacije (max. 6/15 bodova), nastup (max. 4/15 bodova) i diskusija (max. 6/15 bodova). Kolokvij se bazira na pitanjima uz diskusiju koje studenti pripremaju uz usmenu prezentaciju za svoju analizu slučaja (minimalno 3 pitanja svaki student). Studenti moraju ostvariti minimalno 25% ukupne ocjene tijekom nastave da bi pristupili ispitu te na završnom testu moraju točno riješiti 50% pisanog testa (25% ukupne ocjene).

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Zasad ne postoji.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Prema vrijedećim aktima, nije moguće “odbiti” ocjenu na završnom ispitu, već samo postupiti u skladu s Pravilnikom o studijima Sveučilišta u Rijeci (student nezadovoljan ocjenjivanjem podnosi u roku od 24 sata pismenu žalbu dekanu).

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2024./2025. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
13.3.2025. (četvrtak)	P1 (14,00–14,40, Z4)			Doc. dr. sc. Robert Doričić
13.3.2025. (četvrtak)	P2 – P6 (15,00–19,00, Z4)			Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
14.3.2025. (petak)	P7 – P12 (8,00–13,00, Z3)			Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
15.3.2025. (subota)	P13– P15 (12,00–15,00, Z4)			Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
28.3.2025. (petak)	P16– P21 (8,00–12,00, Z7)			Doc. dr. sc. Robert Doričić
29.3.2025. (subota)	P22– P25 (8,00–12,00, Z6)			Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
4.4.2025. (petak)	P26 – P28 (8,00–10,30 Z7)			Doc. dr. sc. Franjo Mijatović
4.4.2025. (petak)	P29 – P30 (10,30–12,00 Z7)			Doc. dr. sc. Robert Doričić
5.4.2025. (subota)	P31 – P35 (8,00–12,00 Z7)			Doc. dr. sc. Robert Doričić
24.4.2025. (četvrtak)		S1– S5 (15,00–19,00, Z7)		Dr. sc. Toni Buterin
25.4.2025. (petak)		S6– S10 (15,00–19,00, Z4)		Dr. sc. Toni Buterin
9.5.2025. (petak)		S11– S15 (9,00–13,00, Z5)		Dr. sc. Toni Buterin
10.5.2025. (subota)		S16– S20 (8,00–12,00, Z6)		Dr. sc. Toni Buterin

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
1-3	Uvod: etika, politika i moral, odnos teorije i prakse	2	Z4
4-5	Mjesto i odgovornost znanosti u društvu, odgovornost znanstvenika, etika u znanosti	2	Z4
6	Značaj znanosti, razvitak znanosti, znanost danas	2	Z4
7-9	Filozofije i teorije znanosti, kritičko mišljenje	1	Z3
10-12	Vrijednosti u biomedicini i zdravstvu, vrijednost zdravstvene skrbi u suvremenom društvu	2	Z3

13-14	Bioetička načela, etičke teorije	2	Z4
15	Bioetičke dileme – mjesto i uloga etičkih teorija i pristupa	1	Z4
16-18	Prava i obveze u zdravstvenoj struci	4	Z7
19-20	Zdravstvene politike	3	Z7
21-23	Politike u području socijalne skrbi	3	Z6
24-26	Etika sestrinstva u teoriji i praksi (paternalizam, privatnost, povjerenje, tajna)	3	Z6, Z7
27-29	Integrativni pristup u etičkom prosuđivanju i odlučivanju u sestrinstvu	3	Z7
30-32	Jednakost u zdravstvenim sustavima i zdravstvenoj struci	3	Z7
33-35	Društvene stratifikacije diskriminacije i nejednakosti u zdravlju	3	Z7
	Ukupan broj sati predavanja	35	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
S1-20	studentska prezentacija analiziranih slučajeva	20	Z7, Z4, Z5, Z6
	Ukupan broj sati seminara	20	

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
/	/	/	/
	Ukupan broj sati vježbi	0	

ISPITNI TERMINI (završni ispit)	
1.	22.5.2025.
2.	6.6.2025.
3.	po dogovoru sa studentima
4.	po dogovoru sa studentima